

11:e söndagen efter Trefaldighet. Tro och liv.

Jes 2:12–17, Rom 3:21–28, Luk 18:9–14

Dagens rubrik är tro och liv. Det handlar om vår relation till Gud som grunden för hur vi lever våra liv, och samtidigt handlar det om skillnad, skillnaden mellan Gud och människa.

I texterna speglas kopplingen mellan tro och liv i begreppet **rättfärdighet**. Ordet är en översättning av hebreiska och grekiska ord som har att göra med det **rätta förhållandet** mellan Gud och människor och också inbördes mellan människor. När man hör orden "rätt förhållande" är det lätt att ha fokus på det första ordet, **rätt**, och dra moraliska växlar på det hela – vad är rätt och vad är fel? Gör jag nu rätt? Gör de andra fel? Men jag vill i stället lägga fokus på det andra ordet, nämligen **förhållande**. Och då handlar det inte så mycket om att göra utan om att ha en riktning i livet, om att längta, att längta efter Gud.

Ett förhållande bygger på två **parter**. Dagens texter pekar på hur den ena parten, vi människor, skapar hinder för förhållandet, hur vi **snedvrider** relationen genom att försöka göra oss till Gud. Men texterna handlar också om Guds möjligheter att **återställa** relationen. Och det bygger på att återställa **skillnaden** mellan människa och Gud, att låta Gud vara Gud och befria människan till att vara människa.

När mskan försöker vara Gud och skapa sin **egen rättfärdighet**, när hon försöker manövrera sig närmare Gud, så går det ofta snett. Det blir en rättfärdighet där andra direkt eller indirekt far illa eller utnyttjas. I evangelietexten skapar farisén sin rättfärdighet genom att avgränsa sig från andra. "Jag är inte som andra mskor" säger han. Han söker sig närmare Gud genom att distansera sig från andra och skapar en förtryckande och förminskande skillnad.

Tullindrivaren talar däremot inte om vem han är genom att avgränsa sig mot andra, i stället understryker han **skillnaden** mellan honom själv och Gud. Vad händer när han gör det, när skillnaden mellan mska och Gud ökar? Jo, det ger utrymme för **längtan**, det som i postmodern teologi kallas för gudsåtrå. Längtan bygger ju på att det jag längtar efter är något annat än det jag har. Gudsåtrå är en stark längtan efter Gud, en längtan som bygger på skillnad men inte på avstånd. Och Gud svarar på denna längtan med **nåd**, med villkorlös kärlek. Så paradoxalt nog minskar avståndet i förhållandet när skillnaden ökar. Att längta efter Gud upprätthåller relationen, att försöka bli som Gud sönder den.

I texten från **GT** är det Gud som återställer den här skillnaden. Gud kväser det i människan som är uttryck för hennes försök att ta Guds roll, hennes övermod och högmod. Gud pressar bort henne och markerar skillnad. Och det måste kanske inte vara något negativt om vi ser skillnaden som något som möjliggör längtan, som befriar till att vara sann mska.

Den **klassiska tolkningen** av evangelietexten riktar in sig på att berättelsen vänder på förväntade så att den som värderas högt i samhället värderas lågt i Guds ögon o vv. Men om man läser texten i ljuset av den övertygelse som präglar **kristen tro** och som kommer till uttryck i episteltexten, nämligen att Gud återupprättar den trasiga relationen oavsett vad vi gör, så är kanske det mest radikala i sammanhanget att även farisén kan finna nåd, den uppenbare "skurken" omfattas av Guds kärlek.

Bilden av farisén och tullindrivaren kan tyckas vara lite väl svart/vit, men man behöver inte läsa texten som en skildring av två olika människor utan kanske snarare som **olika sidor** hos samma människa, som beskrivningar av drag i oss alla. Och naturligtvis kan de flesta av oss känna igen sig – hur också vi definierar oss själva genom att markera mot andra. Kanske kan farisén viska en varning till oss, en varning för faran att **kategorisera** varandra. När vi placerar mskor i kategorier markerar vi en annan typ av skillnad än Gudsskillnaden, vi säger att det är skillnad mellan mskor. Vissa är svaga, andra starka, vissa är det synd om, vissa är annorlunda, vissa är fariséer. Men så fort vi delar in våra medmskor i kategorier riskerar vi att förminska dem, bidra till orättfärdighet, även när vi gör det av omsorg och välvilja.

När vi låter det orättfärdiga i oss ta överhand är det inte så mycket fråga om enskilda handlingar utan snarare **förhållningssätt** och **strukturer**. Som mskor ingår vi alltid i sammanhang av olika slag, vi lever ju i samhället, och många sammanhang är ofta orättfärdiga. Teologen Mary **Lowe** menar att vår identitet som mskor formas av att vi ingår i flera nät av maktrelationer. I de här näten har vi olika positioner och agerar så som maktstrukturen påbjuder. Genom att vara så som det förväntas, ofta utan att aktivt göra en orättfärdig handling, medverkar vi ändå till sådant som är orättfärdigt. Det vara allt från mobbning på en arbetsplats eller i nedsättande kommentarer om tjejer i ett kompisgäng till en orättfärdig världsordning.

När vi i **högmässans** inledning ber om förlåtelse och ger en stunds tystnad till vars och ens egen syndabekännelse är det i detta perspektiv inte fråga om att rabbla igenom sina egna orättfärdiga handlingar den senaste veckan utan snarare att reflektera över hur vi ingår i nät och strukturer som på olika sätt skadar andra och därmed relationen till Gud.

En djup längtan efter Gud är alltså **inte isolerad** från världen. Det är en längtan som har sin plats i våra liv här och nu. Men hur det rätta förhållandet till Gud och till våra medmskor ska se ut finns det inga enkla recept på i Bibeln. Ändå försöker vi mskor ofta hitta klara och tydliga anvisningar för hur vi ska förena tro och liv, vad vi ska göra för att att var "goda kristna". Förr talade man om **imitatio Christi**, att bli så lik Kristus som möjligt. I någon nyare nattvardsbön ber vi om att få bli som Kristus, bli som Gud. Många frågar sig: "Vad skulle Jesus ha gjort"?

Men enligt teol. Karen Trimble Alliaume är den frågan **inte relevant** – vi kan inte agera som Gud, Gud är radikalt annorlunda. Med en sådan till synes from fråga riskerar vi att göra anspråk på att vara Gud. Frågan är i stället vad vi kan göra som mskor skapade av Gud, i en längtansrelation till Gud. De stora gestalterna i Bibeln, Abraham, Moses, Maria m.fl., är inte rättfärdiga för att de gör så som Gud skulle ha gjort utan för att de längtar efter Gud, för att de är på väg till Gud.

I våra liv **medverkar** vi inte bara till orättfärdighet, vi **utsätts** också för orättfärdighet. Många människor upplever dagligen att de blir inhägnade av andras åsikter och förväntningar, bli intvingade i roller och identiteter som de inte vill ha. Här erbjuds vi en väg ut genom dopet. I dopet får vi en ny identitet, **dopidentiteten**. Vi kommer in i en verklighet som är präglad av Guds närvaro, och där befrias vi från allt som hägnar in. Det speciella med dopidentiteten är att den ges av nåd, vi kan inte manövrera oss till den.

När det en vanlig **vardag** känns som att vi inte kommer ut, inte kan göra oss förstådda, inte passar in kan vi försöka hämta kraft i dopidentiten. Det är i dopet vår relation till Gud börjar, och dopet förnyas i **nattvarden**, i varje mässa här i Kiviks församling. Då står vi på tröskeln till himlen och blir påminda om att mörkret inte har sista ordet utan att dopets ljus fortsätter att skina, att dopidentiteten är det som djupast präglar oss, inte det utrymme som omvärldens kategorier tilldelar oss.

Det rätta förhållandet till Gud, kopplingen mellan tro och liv, handlar kanske i första hand om att vila i insikten att vi **beror** av **dopets Gud** och att **svara** på **Guds tilltal** i nattvarden med att leva, leva fullt ut. Tron kör över det som hägnar in, det som är livets fiende. Pendangen till tro är i mina ögon liv i bemärkelsen **levande**, inte rätt eller fel handlingar. Att bli rättfärdig genom tro handlar om att längta efter Gud. Gud har lagt ner en längtan i oss som driver oss mot Gud. Vi är på väg om än inte framme, redan nu och ännu inte.

AMEN

Ps 752, 87, 62, 685